

SPIS TREŚCI

WSTĘP

Metoda reżyserii twórczej	9
Definicja teatru	16
Definicja reżyserii	17
Reżyseria twórcza	18
Nauczanie reżyserii	21
Różne rodzaje reżyserii	23

CZĘŚĆ I. WPROWADZENIE DO TWÓRCZOŚCI REŻYSERA

DZIAŁ PIERWSZY:

TWÓRCZA ANALIZA TEKSTU	27
Wprowadzenie	27
Ogólne zasady twórczej analizy tekstu	31
Ludzie w teatrze	31
Przestrzeń widowiska	34
Czas widowiska	38
Akcja widowiska	42
Porządek postępowania analitycznego	45
Graficzna metoda analizy tekstu	46
Analiza pierwszego aktu <i>Wiśniowego sadu</i> Czechowa	51

DZIAŁ DRUGI:

TWORZENIE WARSTWY LUDZKIEJ WIDOWISKA	70
Wprowadzenie	70
Praca reżysera z aktorem	71
Aktorstwo jako tworzywo	71
Zasady pracy reżysera z aktorem	72
Sposoby komunikowania się reżysera z aktorem	75
Technika „pięciu pytań o postać”	78
Sposób korzystania z zamieszczonych w tej książeczce ćwiczeń	80
Ćwiczenia w pracy reżysera z aktorem	84
Informowanie aktora — porozumiewanie się reżysera z aktorem na płaszczyźnie świadomości	84
Inspirowanie aktora — porozumiewanie się reżysera z aktorem na płaszczyźnie podświadomości, wyobraźni, fantazji	86
Instruowanie aktora — porozumiewanie się reżysera z aktorem na płaszczyźnie woli	88

Podstawowe typy aktorstwa	90
Ćwiczenia w badaniu podstawowych typów aktorstwa	94
Proces międzyludzki	94
Aktorstwo osobowości	95
Aktorstwo roli — realistyczne i psychologiczne	99
Aktorstwo roli — nierealistyczne i antypsychologiczne	102
Publiczność jako tworzywo reżysera	103
Adresat widowiska	106
Ćwiczenia w kształtowaniu publiczności	107

DZIAŁ TRZECI:

TWORZENIE PRZESTRZENI WIDOWISKA	113
Terminologia	113
Podstawowe typy przestrzeni teatralnej	114
Reżyserzy wobec przestrzeni teatralnej w XX wieku	116
Zasady tworzenia przestrzeni teatralnej	118
Podstawowe elementy przestrzeni teatralnej	121
Człowiek w przestrzeni	121
Ćwiczenia we włączaniu do wspólnoty	122
Ćwiczenia w niedopuszczaniu do wspólnoty	123
Przestrzeń jako taka	124
Badanie wpływu przestrzeni na zachowania ludzi	126
Ćwiczenie: przestrzeń określa akcję i „nazywa” postaci	128
Struktura przestrzeni	131
Badanie wpływu struktury przestrzeni na człowieka	132
Ćwiczenia w tworzeniu akcji zgodnej z przestrzenią	133
Ćwiczenia w tworzeniu akcji niezgodnej z przestrzenią	135
Oświetlenie	137
Ćwiczenia w badaniu przyciągającej siły światła	139
Ćwiczenia w badaniu odpychającej siły światła	141
Ćwiczenia w badaniu relacji pomiędzy światłem a akcją i postaciami	142
Wpływ przestrzeni na procesy komunikacyjne w teatrze	145
Ćwiczenia w budowaniu przestrzeni jednolitej i wspólnotowej	145
Ćwiczenia w budowaniu przestrzeni podzielonej i zróżnicowanej	146
AKCJA A TEREN OBSERWACJI	147

DZIAŁ CZWARTY:

TWORZENIE CZASU WIDOWISKA	152
Wprowadzenie	152
„Uptyw”, „długość”, „trwanie” czasu w widowisku	153
Prędkość, szybkość, tempo — działań, ruchu, mowy, zmian światła itp.	155
Rytm	156
Ćwiczenia w tworzeniu warstwy czasowej widowiska	158
Ćwiczenia w ustalaniu długości akcji	158
Ćwiczenia w ustalaniu szybkości akcji	160
Ćwiczenia w posługiwaniu się rytmem	161

DZIAŁ PIĄTY:

Tworzenie akcji widowiska	163
Wprowadzenie	163
Ćwiczenia w tworzeniu akcji	165
Tworzenie akcji bezsłownej	167
Akcja z wykorzystaniem słowa — założenia wstępne	169
Akcja z jednym słowem lub jednym zdaniem	170
Akcja z dwoma słowami lub zdaniami sprzecznymi ze sobą	172
Akcja z dialogiem złożonym z dwóch kwestii	174
Akcja wielowarstwowa	177
Tworzenie akcji niemożliwej	182

CZĘŚĆ II. WPROWADZENIE DO WARSZTATU REŻYSERA

DZIAŁ PIERWSZY:

Przygotowanie do pracy nad przedstawieniem	186
Wprowadzenie	186
Wybór sztuki	188
Praktyczne przygotowania do realizacji	193
Pierwszy etap pracy reżysera nad widowiskiem: praca myśli i wyobraźni	195
Analiza sztuki	195
Decyzje reżyserskie w zakresie opracowania tekstu, interpretacji, przestrzeni, stylu, konwencji i środków wyrazowych	195
Decyzje co do materii ludzkiej widowiska	200
Wstępny budżet realizacji	202
Harmonogram pracy	203
Drugi etap pracy reżysera nad widowiskiem: praktyczne czynności przygotowawcze	204
Graficzny projekt widowiska — na przykładzie <i>Wiśniowego sadu</i>	204
Reżyserska skrzynka z narzędziami	213
Pisemny projekt inscenizacji	229
Opracowanie egzemplarza reżyserskiego	232
Trzeci etap pracy reżysera nad widowiskiem: wdrożenie przygotowań widowiska we współpracy reżysera z innymi specjalistami	233
Współpraca reżysera ze współrealizatorami: scenografem, kompozytorem, choreografem i ewentualnie innymi	233
Współpraca reżysera z doradcą literackim	239
Współpraca reżysera z producentem lub instytucją produkującą przedstawienie	240
Współpraca reżysera z kierownikiem technicznym, rzemieślnikami, obsługą sceny i innymi	240
Dokonanie obsady, łącznie z ewentualnym przeprowadzeniem „przesłuchań teatralnych”	241

DZIAŁ DRUGI:	
REALIZACJA PRZEDSTAWIENIA	245
Pierwsza próba	245
Pierwsza część pierwszej próby	247
Druga część pierwszej próby	251
Próby „analityczne” — „czytane” — „tekstowe” — „stolikowe”:	
docieranie do źródeł energii	253
Próby sytuacyjne: powoływanie życia	257
Technika „tworzenia zdarzeń rzeczywistych”	259
Technika „zapalania ognisk akcji”	263
Technika „tworzenia planu sytuacyjnego”	268
Improwizacja jako podstawowa technika „ustawiania”	
sytuacji	271
Technika powoływania kontaktu wielowarstwowego	272
Technika indywidualizowania scen zbiorowych	274
Kolejne próby sytuacyjne jako ogniwa żywego procesu	
twórczego	275
Próby końcowe: próby światła, techniczne, generalne	276
Próby światła	276
Próby techniczne	279
Próby generalne	279
Premiera	282
WSKAZÓWKI BIBLIOGRAFICZNE	284
SKOROWIDZ RZECZOWY	288